Inkoon kunnan lausunto alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta 2027–2030

Yleiset näkökohdat

Inkoon kunta pitää myönteisenä suunnitelman osallistavaa valmistelua ja yhteisiä painopisteitä. Suunnitelma tarjoaa hyvän perustan kunnan, hyvinvointialueen ja järjestöjen yhteistyölle.

Suunnitelmassa tulee vahvemmin turvata pienten kaksikielisten kuntien asukkaiden yhdenvertainen pääsy palveluihin. Kunnan pieni väestöpohja, asuinpaikka tai asiointikieli eivät saa johtaa heikompaan palvelujen saatavuuteen tai laatuun. Resurssien kohdentamisessa tulee huomioida väestömäärän lisäksi kaksikielisyys, pitkät etäisyydet, kylät, haja-asutus ja saaristo. Alueelliset keskiarvot eivät yksin kuvaa paikallisia tarpeita. Lisäksi suunnitelmassa olisi tärkeää kuvata paremmin paitsi mitä tehdään, myös miten, kenen toimesta ja millä resursseilla toimenpiteitä toteutetaan.

Ikääntyneiden hyvinvointi

Inkoo korostaa yksinäisyyden ehkäisemistä, toimintakyvyn tukemista ja turvallista kotona asumista. Etsivää seniorityötä ja ennakoivaa hyvinvointineuvontaa tulee vahvistaa yhteistyössä kunnan ja järjestöjen kanssa. Erityisesti tulee tavoittaa ikääntyneet, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä, mutta joiden arjessa selviytyminen on heikentymässä.

Seniori-infon tulee jalkautua säännöllisesti myös pieniin kuntiin ja palvella suomeksi ja ruotsiksi. Osallistumista liikuntaan, kulttuuriin ja yhteisölliseen toimintaan tulee tukea huomioimalla kuljetus-, saattaja- ja avustamistarpeet. Lisäksi tulee vahvistaa yhteistyötä esteettömän ja kohtuuhintaisen asumisen kehittämisessä.

Digitaalisiin palveluihin perustuvat toimintamallit eivät tavoita kaikkia asiakasryhmiä yhdenvertaisesti, eikä palveluihin hakeutuminen saa edellyttää vahvoja digitaalisia valmiuksia. Vaikka asukkaiden omahoidon tukeminen digitaalisten välineiden avulla on kannatettavaa, palvelujen rinnalla tulee aina olla tarjolla myös vaihtoehtoisia asiointikanavia.

Lapset ja nuoret sekä opiskeluhuolto

Lasten ja nuorten hyvinvointiosuutta on jo käsitelty kunnan ja hyvinvointialueen työryhmissä, joissa sisällöstä on annettu palautetta. Inkoo pitää tärkeänä palautteen huomioimista suunnitelman viimeistelyssä sekä yhteistyön jatkumista toimeenpanossa ja seurannassa. Myönteistä on, että suunnitelmassa painotetaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin, turvallisuuden, osallisuuden sekä terveiden elintapojen edistämistä.

Varhaisen tuen ja opiskeluhuollon palvelujen tulee olla tosiasiallisesti saavutettavissa molemmilla kotimaisilla kielillä. Nuorisotyön, koulujen ja hyvinvointialueen yhteistyön tulee turvata nuorten tuen jatkuvuus myös koulutusasteiden, kuntarajojen sekä alaikäisten ja aikuisten palvelujen välisissä siirtymissä. Resurssien kohdentamisessa on huomioitava kuntien erilaiset palvelutarpeet ja paikalliset olosuhteet.

Huomioida tulisi erityisesti helposti saavutettavien matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen merkitystä tilanteissa, joissa opiskeluhuollon tuki ei enää riitä, mutta erikoissairaanhoidon palveluja ei vielä tarvita. Lisäksi nuorten palveluissa tulee varmistaa sekä suomen- että ruotsinkielisten palvelujen tosiasiallinen saatavuus ja oikea-aikaisuus.

Työikäisten hyvinvointi

Työikäisten mielen hyvinvoinnin sekä työ- ja toimintakyvyn tukemiseen tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työttömiin, osatyökykyisiin ja työterveyshuollon ulkopuolella oleviin. Digitaalisten palvelujen rinnalla tulee turvata henkilökohtainen neuvonta ja toimivat jatkopalvelut myös pienissä kunnissa.

Hyvinvointialueen ja työllisyysalueen välistä tiedonkulkua sekä monialaista yhteistyötä tulee vahvistaa. Asiakkaiden palvelupolkujen tulee olla nykyistä sujuvampia, ja vastuiden eri toimijoiden välillä tulee olla selkeästi määriteltyjä. Erityisesti työkyvyn tuen palveluissa on tärkeää varmistaa, että asiakkaan tarvitsema tieto välittyy eri toimijoiden välillä tarkoituksenmukaisesti ja että palveluketjut muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Kaksikielisyys, monimuotoisuus ja saavutettavuus

Suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen yhdenvertainen saatavuus tulee kirjata läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Sen tulee kattaa koko palveluketju yhteydenotosta hoitoon ja jatko-ohjaukseen sekä viestintään. Ruotsinkielinen palvelu ei saa jäädä yksittäisten työntekijöiden saatavuuden varaan.

Saavutettavuutta tulee arvioida esteettömyyden ja digipalvelujen lisäksi etäisyyksien, liikkumismahdollisuuksien ja kustannusten näkökulmasta. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden osallistumista tulee tukea soveltavalla toiminnalla ja tarvittavalla avustamisella. Vieraskielisten palveluissa tulee varmistaa ymmärrettävä viestintä ja tarvittava kielituki. Henkilökohtaisen ja puhelimitse tapahtuvan asioinnin tulee säilyä toimivina vaihtoehtoina.

Liikunta, kulttuuri ja HYTE-yhteistyö

Kunnan liikunta-, kulttuuri-, kirjasto- ja nuorisopalvelut, kansalaisopisto sekä yhdistykset tarjoavat merkittäviä voimavaroja hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvointialueen palveluista tulee rakentaa selkeät ohjauspolut paikalliseen toimintaan. Erityisiä painotuksia ovat vähän liikkuvien tavoittaminen, ikääntyneiden voima- ja tasapainoharjoittelu sekä yksinäisyyttä vähentävä toiminta.

Vuosittaisissa HYTE-neuvotteluissa tulee sopia kuntakohtaiset toimenpiteet, vastuut, resurssit ja seuranta huomioiden pienen kunnan rajalliset henkilöstöresurssit. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikallista kokemustietoa sekä nuorisofoorumin, vanhusneuvoston ja

vammaisneuvoston näkemyksiä. Palvelujen yhdenvertaisuuden ja kielellisen saavutettavuuden toteutumista tulee seurata kuntakohtaisesti ja kieliryhmittäin.